

ילמד ענוים דרכו - שנה א

נזירות - חטא או קדושה (2)

הרב רן כלילי

שיטת הרמב"ן

רמב"ן במדבר ו, יא

וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו לא נתפרש. ועל דרך הפשט, כי **האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות**, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, **וראוי היה לו שיזיר לעולם** ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש ל-להיו, כעניין שאמר: "ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים" - **השווה אותו הכתוב לנביא!** וכדכתיב: "כל ימי נזרו קדוש הוא לה". והנה הוא צריך כפרה בשבו להיטמא בתאוות העולם.

רבנו בחיי במדבר ו, ג; יג

ועל דרך הקבלה: "איש כי יפליא לנדור נזיר", כבר ביארתי לך בסדר אמור - כהן גדול דוגמת מי הוא. הנה **הנזיר למעלה ממנו**, כי הוא למעלה מן המידות, **דבק בעצם הרחמים העליונים**. ולפי שהוא מוכתר במעלת הנזירות - נקרא "נזיר", מלשון **כתר**, וזהו: "כי נזר - להיו על ראשו" ... והנה שמשון כשנכרת שער ראשו נחשב לו **כמקצץ** ומיד סר כוחו מעליו, והוא כוח ה'... והוא **מניעת האצילות, שנסתלקה ממנו רוח נבואה** לפי שכוח השם סר מעליו בעבור **שקיץ**...

אבל טעם הקורבן והחידוש איננו מתבאר כי אם על דרך הקבלה, והזכרתי בניזירותו כבר כי הוא למעלה מהמידות ודבק בעצם הרחמים העליונים. והוא רוצה עתה **לצאת מקדושתו**, נראה כמתרחק **ורוצה לסלק עצמו ח"ו מאותה מעלה שכבר דבק בה!** ולכך הצריכתו תורה קורבן ביום מלאת, ולא לכפרה, כי לא תמצא בו לשון כפרה או סליחה, אך הכוונה בקורבנו **לקרב הכוחות ולייחד** ולהמשיך להם שפע מן המקור ויסתפקו המידות ואח"כ יחזור להנאותיו כבתחילה. ועל כן היה הקורבן שנצטוו בו: עולה ושלמים וחטאת, "כבש לעולה", "איל לשלמים", "כבשה לחטאת", ובסוף אמר: "ואחר ישתה הנזיר יין", כלומר ואחר שישלים חיובו לכל צד ויסתפקו המידות, ישתה הנזיר יין, ויחזור להנאותיו **כמנהג בני אדם בעולם הגופות**.

שיטת ריה"ל

כוזרי מאמר שני מה-ב

אמר הכוזרי: ... לפי זה (שעם ישראל סגולת האדם, כלב באיברים, ובתוכם סגולת הסגולה) צריכים היו להימצא בקרבכם יותר מאשר בקרב עמים אחרים, עובדי - לוח מתוך **פרישות ונזירות!**

דף מקורות

אמר החבר: צר לי לראותך שוכח את השורשים אשר הקדמתי לך (א.עט) וכבר הודית בהם (א.צח): האם לא הסכמנו כי אין להתקרב אל ה-לוה, כי אם על ידי מעשים אשר ציווה עליהם? החושב אתה כי הקרבה ל-לוה היא על ידי **רגשות כניעה, רוח נמוכה** וכדומה לאלה? ... התורה ה-לוהית לא העבדתנו **בסיגופים**, כי אם לימדתנו את **המידה הנכונה**, בצוותה עלינו לתת לכל כוח מכוחות הנפש והגוף את החלק המגיע לו בצדק, בלי אשר נבכר את הכוח האחד על פני האחרים. כי העדפת הכוח האחד מביאה להזנחת כוח אחר. אדם הנוטה לצד כוח התאוה - נחלש בו כוח המחשבה, ולהיפך. וכן כל הנוטה לצד הניצוח - נחלש בו צד אחר.

אורך הצום אינו אפוא עבודת -לוהים, אצל האדם אשר תאוותיו מועטות, וגופו חלש. להיפך! אדם כזה צריך לחזק את גופו, למען ישוב לאיתנו.

ואף **מיעוט רכישת קניינים** - אינו עבודת -לוהים אצל מי שהרכישה מזדמנת לו בלא יגיעה ואינה מבטלת אותו מלימוד החכמה ומן המעשה הטוב. ביחוד אם אדם זה מטופל בבנים, או אם בדעתו להוציא ממונו **לשם שמים**. להיפך! **לאיש כזה, ריבוי הרכישה נאה יותר!**

כללו של דבר: שלושה הם יסודות עבודת ה-לוה על פי תורתנו: **היראה, והאהבה, והשמחה**. התקרב אל -לוהיך בכל אחת מאלה!

ואכן בכניעתך בימי התענית - לא תקרב אל ה-לוה יותר מאשר בשמחתך בשבתות וימים טובים, אם שמחתך זו באה מתוך **מחשבה וכוונה**. כי כשם שהתחנונים צריכים מחשבה וכוונה, כך גם השמחה בדבר ה-לוה ובמצוותו צריכה מחשבה וכוונה למען **תשמח במצווה עצמה**, מתוך **אהבתך למצווה עליה**, ותכיר מה מאוד היטיב לך בה, וכאילו באת לביתו כקראו אל שולחנו ומנעמיו, ותן שבח על כך בפיר ובליבר. ואם תעלה עליזותך במצוות, אל מדרגת **הזמר והריקוד** - יהיו לך גם אלה עבודת ה-לוהים, ואף על ידם תדבק בעניין ה-לוהי.

אך גם דברים אלה לא מסרתם תורתנו בידי איש ואיש, כי אם קבעה שיעור כולם. **כי אין זה ביכולת האדם לתקן תקנות לכל אחד מכוחות הנפש והגוף כראוי לו**, ולקבוע שיעור המנוחה והעבודה הראוי לנו, וכן לקבוע שיעור מה שתוציא הארץ בתנובתה, עד שתזקק לשביתה בשמיטה ויובל, ועד שיפרישו ממנה את המעשר וכדומה.

כוזרי ג, א

אמר החבר: תאר (תאיור) עובד אלהים אצלנו (=ביהדות): **איננו פורש מן העולם הזה**, כדי שלא יהיה למעמסה על העולם ויהיה העולם למעמסה עליו וישנא את תינו, **אשר הם מחסדי ה' עליו וחנו אותו בהם**, כאמר: "את מספר ימיך אמלא", "והארקת ימים". אדרבה, אוהב את העולם הזה ואריכות הימים, **מפני שהם מקנים לו את העולם הבא**, וכל מה שיוספיק מעשים טובים - יעלה מדרגה בעולם הבא.

נכון, שהיה **רוצה** להגיע למעלת חנור שנאמר בו: "ויתהלך חנור את האלהים", או למעלת אליהו, להפנות (מחברת בני אדם) עד שיתחד בחברת המלאכים, **ולא יהיה משתומם (=חש ריקנות) ביחידות ובבדידות**, אדרבה, זוהי חברתו! וישתומם בהמון עם, מפני שתחסר לו ראית מלכות שמים, אשר אינו צריך עמה למאכל ולמשקה. ולכמו אלה - ראיה ההתיחדות (=ההתבודדות) השלמה! יתרה מזו, הם מיחלים למות, מפני שכבר הגיעו אל התכלית, אשר אין אחריה מדרגה שיקו תוספתה.

ולחכמים המתפלספים (קיימת) אהבה להתיחדות, כדי שיזדככו מחשבותיהם, למען יסיקו מהקשיהם מסקנות אמיתיות, עד שתשג להם הודאות במה שנגשאר להם מהספקות. והם רוצים עם זה לפגש תלמידים שיעורו אותם אל החקירה והזכרון, כמי שלהוט אחרי קבוץ הממון, שהוא אינו רוצה להתעסק אלא עם מי שישחרר עמו וירויח עמו. וזאת מדרגת סוקרטס והדומה לו, ואלה יחידים שאין מי שמקנה להגיע למדרגתם כיום (=כיוון שחסרים התנאים שיתבררו מיד).

דף מקורות

אכן, בהמצא השכינה בארץ הקדושה, באמה המוכנה לנבואה, היו אנשים המתנהגים בפרישות ושוכנים במדברות, מתחברים עם מי שדומה להם - לא מתבודדים לגמרי, אלא נעזרים זה בזה בחכמת התורה ומעשיה המקרבים אל המדרגה ההיא בקדשה ובטהרה, והם "בני הנביאים".

אבל בזמן הזה (=גלות וסילוק שכינה) ובמקום הזה (=ארץ העמים) ובאנשים האלה (=עמים שעסוקים בעיקר בענייני החומר), ואין חזון נפרץ (=אין חברה של נביאים), עם מעוט החכמה הקנויה (=ששופעת מלמעלה) והעדר זאת החכמה הטבעית (=השכלה בענייני הטבע), מי שהכניס עצמו להתבודד בפרישות, הרי כבר הכניס עצמו ליסורים וחלי נפשי וגשמי. ותרצה עליו עליבות החללים, ויחשבו (מי שנסתכל עליו) שהיא עליבות הקניעה ושפלות הרוח (=המבטאת כביכול דקות בעולם רוחני, ולא היא). ויהיה כאסיר - מואס בתיים מפני שנלאה ממאסרו ומסבלו, לא מהנאות ההתבודדות. ואיך לא? והוא לא דבק באור אלהי שיהיה לו לחברה כנביאים, ולא השיג חכמות שייספקו לו התעסקות בהן והנאה מהן בשארית ימיו - כפילוסופים.

ונבין שהיא ורא שמים, חסיד, אוהב לשוח לפניו קונו בהתבודדות וקיימה בלילות ותחנה ובקשת רחמים במה שקפץ לו לזכר מהתחננים והבקשות. אלה הדברים המחדשים (=התחינות והבקשות) - יש בהם ערבות ימים מעטים בעוד שהם חדשים, וכל אשר ישנו על הלשון - לא תפעל מהם הנפש ולא תמצא בהם התרגשות והמיה. וישאר בלי לה וביזם ונפשו תתבענו בכחותיה אשר הטבעה עליהם, מהראיה והשמיעה והדבור והעסוק, והאכילה והשתיה והתשמיש, והרוח בממון ותקוה הבית, והעזרה לחלשים, ותמיכת התורה בממון אם ירצה רפיון. האם לא ישאר לכוד, מתחרט על מה שקפץ נפשו אליו, ויוסיף בחרטתו רחוק מו העניו האלהי אשר רצה קרבתו?

במדבר יב, א-ט

ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח. ויאמרו הרק אה במשה דבר ה' הלא גם בנו דבר וישמע ה'....

מדרש תנחומא צו סימן יג

ומה אמרו? "הרק אך במשה דבר ה'" - כלומר במשה דבר ה' לבדו שפירש מאשתו? "הלא גם בנו דבר" - כמו כן דבר עמנו ולא פירשנו מדרך ארץ. ומניין היתה יודעת מרים שפירש משה מן האשה? רבי נתן אומר: מרים היתה בצד צפורה כשאמרו למשה "אלדד ומידד מתנבאים במחנה" וכיון ששמעה צפורה אמרה: אוי להם לנשותיהם של אלו. ומאיזה זמן פירש משה מדרך ארץ? אלא בשעה שאמר הקב"ה למשה בסיני קודם מתן תורה שיקדש את העם ואמר להם לשלושת ימים "אל תגשו אל אשה", פירשו הם מנשותיהם ופירש משה מאשתו, ואחר מתן תורה אמר ליה הקב"ה: "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, ואתה פה עמוד עמדי" - ואל תשוב לדרך ארץ.